

1.3 yhtälöpari sovellustehtävissä

Merkitse x:llä ja y:llä tuntemattomia. Tee 2 yhtälöä. Tehdään esimerkkinä teht 35 s 31 (vertaa esimerkkiin 1 sivulla 26)

Lippuja myyty yhteensä 180. Aikuisten lippu 8€, lasten lippu 5€. Rahaa tuli 1269€. Montako lasta ja montako aikuista osti lipun?

	kpl	Hinta/k pl	Hinta yht
aikuiset	x	8	8x
lapset	y	5	5y
yhteensä	x+y		8x+5y

$$\begin{cases} x + y = 180 \\ 8x + 5y = 1269 \end{cases}$$

Saadaan yhtälöpari, joka ratkaistaan.

$$\begin{cases} x + y = 180 & |*(-5) \\ 8x + 5y = 1269 \end{cases}$$

$$\begin{cases} -5x + 5y = -900 \\ 8x + 5y = 1269 \end{cases}$$

$$3x = 369 \quad |:3$$

$$x = 123$$

$$x + y = 180$$

$$123 + y = 180$$

$$y = 180 - 123 = 57$$

Vastaus: aikuisia 123 ja lapsia 57

Tehtävät

Yhtälöparien sovellustehtävät s 31... [36](#), [37](#), [41](#), [42](#), [51](#)

Sovellustehtävien lisätehtävät s 157... [8](#), [11](#)

36. Merkitään x = mansikkatäytteiset (kpl)
 y = appelsiinitäytteiset (kpl)

Saadaan yhtälöt:

$$\begin{cases} x + y = 40 & | \cdot (-5) \\ 5x + 6,5y = 224 \end{cases}$$

$$\begin{array}{r} \begin{cases} -5x - 5y = -200 \\ + \begin{cases} 5x + 6,5y = 224 \end{cases} \end{cases} \\ \hline 1,5y = 24 \quad | :1,5 \\ y = 16 \end{array}$$

Kun $y = 16$, niin

$$x + 16 = 40$$

$$x = 40 - 16 = 24$$

Vastaus: 24 kpl mansikkatäytteisiä
16 kpl appelsiinitäytteisiä

37. Merkitään $x =$ autojen lkm.
 $y =$ polkupyörien lkm.

Saadaan yhtälöt:

$$\begin{cases} x + y = 53 & | \cdot (-2) \\ 4x + 2y = 136 \end{cases}$$

$$\begin{array}{r} \begin{cases} -2x - 2y = -106 \\ 4x + 2y = 136 \end{cases} \\ \hline 2x = 30 \quad | :2 \\ x = 15 \end{array}$$

Jos $x = 15$, niin

$$15 + y = 53$$

$$y = 53 - 15 = 38$$

Vastaus: 15 kpl autoja, 38 kpl polkupyöriä

41. Merkitään lukuja $x =$ suurempi luku
 $y =$ pienempi luku

Saadaan yhtälöt:

$$\begin{cases} x + y = 46 \\ 2x + 3y = 103 \end{cases} \quad | \cdot (-2)$$

$$\begin{array}{r} \begin{cases} -2x - 2y = -92 \\ 2x + 3y = 103 \end{cases} \\ \hline y = 11 \end{array}$$

Jos $y = 11$, niin

$$x + 11 = 46$$

$$x = 46 - 11 = 35$$

Vastaus: Luvut ovat 11 ja 35.

Teht 42

42. Merkitään lukuja x ja y .

Saadaan yhtälöt:

$$\begin{cases} x^2 + y^2 = 1037 \\ 2(x + y) = 90 \end{cases}$$

$$\begin{cases} x^2 + y^2 = 1037 & (1) \\ 2x + 2y = 90 & (2) \end{cases}$$

Ratkaistaan (2) yhtälöstä x ja sijoitetaan se yhtälöön (1).

$$2x + 2y = 90$$

$$2x = 90 - 2y \quad |:2$$

$$x = 45 - y$$

$$(45 - y)^2 + y^2 = 1037$$

$$2025 - 90y + y^2 + y^2 = 1037$$

$$2y^2 - 90y + 988 = 0 \quad |:2$$

$$y^2 - 45y + 494 = 0$$

$$y = \frac{-(-45) \pm \sqrt{(-45)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 494}}{2 \cdot 1}$$

$$y = \frac{45 \pm \sqrt{2025 - 1976}}{2}$$

$$y = \frac{45 \pm 7}{2}$$

$$y = \frac{45 + 7}{2} = 26 \quad \text{tai} \quad y = \frac{45 - 7}{2} = 19$$

Jos $y = 26$, niin

$$x = 45 - 26 = 19.$$

Jos $y = 19$, niin

$$x = 45 - 19 = 26.$$

Vastaus: Luvut ovat 19 ja 26.

51. Merkitään

x = hitaamman pyöräilijän nopeus (km/h)

y = nopeamman pyöräilijän nopeus (km/h)

matka = nopeus $\cdot$ aika

t = kohtaamiseen kulunut aika = 0,5 h

Matka (hitaampi pyöräilijä)

$$0,7 + x \cdot t = 0,7 + 0,5x$$

Matka (nopeampi pyöräilijä)

$$y \cdot 0,5$$

Kohdatessa on kuljettu matka yhtäsuuri eli

$$0,5y = 0,7 + 0,5x.$$

Nopeuseroksi $y - x$ saadaan:

$$0,5y - 0,5x = 0,7$$

$$0,5(y - x) = 0,7 \quad | :0,5$$

$$y - x = \frac{0,7}{0,5} = 1,4$$

Vastaus: Ajajien nopeusero on 1,4 km/h.

8. Merkitään $x = 2$ kpl pakkausten lkm.
 $y = 6$ kpl pakkausten lkm.

$$\begin{cases} x + y = 70 \\ 2x + 6y = 260 \end{cases} \quad | \cdot (-2)$$

$$\begin{array}{r} \begin{cases} -2x - 2y = -140 \\ 2x + 6y = 260 \end{cases} \\ \hline 4y = 120 \\ y = 30 \end{array}$$

$$x + 30 = 70$$

$$x = 40$$

Vastaus:

Kahden kappaleen pakkauksia 40 kpl

Kuuden kappaleen pakkauksia 30 kpl

Kert teht 11

Tässä ei voi käyttää eliminointikeinoa. Vaikeimmissa tehtävissä on yleistä, että käytetään sijoituskeinoa. Ensin ratkaistaan yleensä 1. asteen yhtälö jommankumman tuntemattoman (tässä $y:n$) suhteen ja sijoitetaan toiseen yhtälöön. Voi käydä niinkin, että sijoituksen jälkeen saat 2. asteen yhtälön. Se pitää sitten ratkaista 2. asteen ratkaisukaavaa käyttäen.

Tässä tehtävässä kävi hyvin: yhtälö sieveni sijoituksen jälkeen 1. asteen yhtälöksi eikä 2. asteen ratkaisukaavaa tarvittu.

11. Merkitään lukuja kirjaimilla x ja y .

$$\begin{cases} x + y = 1 \\ x^2 - y^2 = -15 \end{cases}$$

$$\begin{cases} y = -x + 1 \\ x^2 - y^2 = -15 \end{cases}$$

Sijoitetaan $y = -x + 1$ yhtälöön $x^2 - y^2 = -15$.

$$\begin{aligned} x^2 - (-x + 1)^2 &= -15 \\ x^2 - (x^2 - 2x + 1) &= -15 \\ x^2 - x^2 + 2x - 1 &= -15 \\ 2x &= -14 \quad |:2 \\ x &= -7 \end{aligned}$$

Kun $x = -7$, niin $y = -(-7) + 1 = 8$.

Vastaus: Luvut ovat -7 ja 8.